

inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerne zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu
(administracija) in ekspedicijska
ve likem trgu n. št. 9, II. nad-
stropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za polleta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na velikem trgu n.
št. 9, v II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Budgetna obravnava pa slovenske šole.

Z Duvaja 10. marca.

Budgetna obravnava slovenskim poslancem daje priliko zbornici razkladati svoje pritožbe in vladi razodeti svoje prošnje in želje. Dr. Tonkli je že v budgetnem odseku stavil resolucijo, da naj se ministerski ukaz glede rabe slovenskega učnega jezika na Kranjskem raztegne tudi na druge dežele, kjer stanjujeje Slovenci. Dr. Tonkli je hotel vtemeljiti to resolucijo, ter se je vpisal kot govornik pri srednjih šolah. Ker je bilo pa za budget vpisanih že mnogo govornikov, in ker ni imel ravno vzroka hvaliti naučno ministerstvo, vpisal se je za govornika zoper budget. Pa tudi za isterske Hrovate je potrebna enaka določba glede hrvatskega jezika. Oglasil se je toraj Vitezič, ter je hotel enako resolucijo nasvetovati za hrvatske srednje šole; ker je bilo pa dvomljivo, pride li na vrsto ali ne, menjala sta za mesti z dr. Tonkljem, ki se je nadejal, da bode govoril kot generalni govornik, ako bi se obravnava prejšklenila.

Pa liberalci niso bili voljni dr. Tonklju prepustiti besedo, in so se v obilnem številu vpisali. To vidivši vpisali so se pa tudi skoraj vsi slovenski in še nekateri česki poslanci. Ko je bilo toraj po govoru dr. Viteziča, ki se je krepko potezal za svoje hrvatske rojake, treba voliti generalnega govornika, in so liberalci vidili, da so v manjšini, se volitve niso hotli vdeležiti. Se ve da je bil po tem takem dr. Tonkli izvoljen soglasno.

Nemški liberalci so se silno hudevali zaradi tega in njih listi so kričali, da tako ravnanje je nezaslišano, da hoče večina manjšini usta zamašiti itd. itd. Gospoda ni pomislila, da je dozdej sama ravno tako ravnala in se s tem ponašala. Lani se je bil dal eden govornikov, če se ne motim Neuwirth, vpisati za neki predlog, a v vvodu je naravnost povedal, da bode govoril zoper postavo in se je dal za njo vpisati le zaradi tega, da prej pride na vrsto. Naši poslanci pa, ki so se dali vpisati zoper naučni proračun, so hoteli zares tudi govoriti zoper naučno vodstvo in so tudi govorili, kolikor jim je bilo mogoče.

Pa liberalci se niso samo hudovali, ampak so včeraj v zbornici kar naravnost in slovesno naznanili, da se zdaj tudi oni ne bodo nič več ozirali na večino, ampak da se bodo brez usmiljenja držali dnevnega reda. Kaj to žuganje pomenja, včeraj še nismo vedeli, danes pa to vemo in skusimo dovolj. Pogovorili so se, da hočejo z dolgimi in dolgočasnimi govori obravnave tako raztegniti, da bode državni proračun do velike noči komaj dovršen in da zbornici ne bode ostalo toliko časa, da bi zamogla rešiti tudi šolsko postavo. Že prej toraj zaznamovajo poslance, ki imajo nalogo prav dolgo govoriti. Včeraj se je zavezal Wiesenburg govoriti 1 uro, pa je govoril dve uri in zato žel obilno pohvalo. Za danes se je Exner zavezal govoriti dve uri, pa je govoril skoraj tri ure, da bi tudi njegovo zgovornost občudovali njegovi tovariši. Za njim govori dr. Lustkandel, ki je že znan kot dolgočasen

govornik. Zato se je pa zbornica izpraznila, ko je poprijel besedo. Koliko časa bode zbornico mučil, še ne vem, a če pojde tako naprej, danes še ne bode dovršeno naučno ministerstvo.

Pa tudi v odsekih so si liberalci razdelili svoje nalogo, kakor se je sinoči pokazalo v šolskem odseku. Beer je namreč naznanjal, da o tem in tem ne bode govoril in da reč prepusti Wildauerju, ravno tako je rekel Russ. Ko je pa Wildauer prišel na vrsto, čenčal je tako zmedeno in neslano, da so se mu jeli poslanci smejeti, in se je naposled svoji čudni učenosti smejal tudi sam. Treba bode toraj misliti, kako se takemu ravnanju pride v okom, in desnica bode najbrže prisiljena šolsko postavo odložiti čez veliko noč, ako bode hotla o pravem času dognati državni proračun.

Včeraj sta prva govorila dr. Vitezič in dr. Tonkli; govoril je tudi naučni minister, ki je rekel, da se mu zahteve Slovencev ne zdé tolikanj resne, da bi se zamogla vlada na nje ozirati. Vsled tega je bila obravnava zopet odprta, in oglasili so se k besedi še Coronini, Wurmbrand in Vošnjak. Coronini je nasvetoval, naj se paralelni italijanski razredi naredé za italijanske otroke na Goriškem, Wurmbrand pa je hudo napadal slovenske zahteve in pogreval že čestokrat zavrnjene laži, da Slovenci nemajo učenih knjig, da je slovenski jezik neotesan in okoren, da naj počakamo, kakšen nasledek ali vspah bodo imele slovenske šole na Kranjskem itd.

Odločno ga je zavrnil dr. Vošnjak in

Listek.

Povrstnost misel.

Povrstnost misel, kaj je to? Ne vem, kako bi pravi vzor s tem narisal, ali kako imenoval, da bi se jaz in bralci porazumovali. Povrstnost misel (sanjarije?) pomeni posebne oddelke ali trenutke človeka, v čigar glavi misel misel drvi, spodrine, druga drugi sledi ter se misli motajo, kakor sukanec (nit) iz motovila.

Včeraj proti večeru sem šel malo na sprehod, da bi se po trdem delu glava malo odpočila ter nekoliko zdravega zraka vžival. Zato sem si prizadeval, da bi nič posebnega ne mislil, ampak le naravo občudoval ter si trudno glavo ohladil. Mar li mislite, da bilo je mogoče? Ne, nikakor ne, ves trud je bil zastoj. Misel je spodrivala misel. Toliko jih je rojilo po trudni glavi, pa druga izpodrivala je drugo tako, da mi so zdaj, ko sem se pripravil, da bi jih otel pozabljivosti le še prav zadnje v spominu. Zanimive so, radi tega hočem jih spraviti na papir, da se bom kasneje, kedar mi bo

prišel ta listek pred oči, čudil tej velikej svojej duhovitosti.

Kdo ugane, kaj sem mislil? Nihče, vem da ne, ko bi si še tako glavo ubijal. — Misli ponesle so me bile po neznanih potih domov in me posadile na klop pred tistega starega Kozareta s Polja, ki je bil prišel z velikim mehkom nam oznanovat novo leto. Zanimalo me ni toliko srebanje in zdihoavanje njegovega mehu, katerega je tako neusmiljeno nategal, ampak misli so se pomudile z večim dopadanjem pri godčevem imenu. Še zdaj mi se dobro zdi, ko se spomnim, kako mi je bilo všeč. Kozare — sem mislil —, prekrasno ime! Kako blago zazvoni na uho! To vedel je že pred dobrimi šestdesetimi leti gospod Krstnik, ki pri krstu na Sv. Treh Kraljev dan nikakor ni hotel dovoliti, da bi dali novorejenčeku trivijalno ime France ali Jože, ampak je malemu Kozaretu sam odločil čvrsto ime arabskega kraljiča — Gašper. — Kozare je grča čisto prave domače korenine, ki se mora prileči slovenskemu ušesu. V moških letih bil je Kozar, zdaj pa ko je jel v dve gubi lesti in nazaj rasti, je privzel za podporo še „e“, ki lju-

dem tožno naznanuje, da ta človek ni več tisti krepki Kozar, ampak Kozaré, kateremu pešajo že dušne in telesne moči, ali pa vsaj ene izmed njih. Kaj pa dela Kozar? Opravilo njegovo bereš mu lahko na obrazu. Ondi je zapisano z debelimi črkami: opraviljam imenitno kraljevsko opravilo — pasem, pasem koze, lepe rogate in muzaste koze. — Kozaretu dale so toraj koze ime. Srečni Kozaré! Ime dala ti je živalica, ki je bila našim očetom tako v čisljih in je še nam tako, da nobena druga ne tako. Po mnogih krajih rede koze, kakor krave, jih lepo molzejo, in pasejo, kolikor morejo dobro. To pa delajo samo radi tega, ker hočejo kaznovati krave, ki so bile tako same svoje, da niso hotele ostati v tistih krajih. Tako visoko cenijo koze, da njim v čast imenujejo nekatere kraje: Kozjek, Kozarji itd. Dá, nekaterim ljudem se še celo nečastno zdi hraniti koze po hlevih in jih imajo po hišah ter ravnajo z njimi, prav kakor z ljudmi. Jemljejo jih k mizi, jih pošiljajo v šolo, dajejo cesarju v službo in jim skazujejo še več družih častij. Slišal sem včasih, da kozle rede tudi po mestih v hišah raznih bratovskih

trdo prijel tudi ministra, ker se mu zahteve slovenske ne zde resne. Kadar pa vlada od poslancev zahteva povikšanja davkov, ali te in une reči, je to jako resna reč, in ne vé, kaj bi porekla vlada, ko bi se ji odgovorilo, da ji to ne more biti resnica. Vse govore Vam pošljem po stenografičnem zapisniku, da jih v slovenski prestavi objavite bralcem „Slovenca“, kolikor se vam zde zanimivi.

Zarja pred solncem.

S Štajarske v m. februarji.
(Konec)

Po drugod je ideja duševne edinosti Slovanov poganjala veliko globokejše korenine. Taka klasična zemlja slovenske vzajemnosti je pred vsem česka. Zavest enoplemenosti z ostalimi Slovani, sočutje do pobratimov prevzele so tam od vrha do vzhajša vse vrste naroda, ki se ponasa s tem, da je podal svetu pisatelja „Narodopisa slovenskega“ in peveca „Deery Slavy“. To slovensko sočutje in njega odnošaje v literaturi opazujemo do dandanes povsem nespremenjene. Navzeta jih je vsa literatura in ni ga morda českega časopisa, kateri bi več ali manj ne posvečeval prostora za seznavanje bralcev svojih s slovstvom, z minulostjo in sedanostjo pobratimov. Prišlo je že celo do tega, da se je pokazala potreba ustanoviti poseben organ, kateri bi edino temu cilju služil.

To so toraj besede „Pravde“ in sicer pravcate „Pravde“ t. j. resnice. Kar je še več, služi v pretres „Sborniku“, za naš dokaz jasnejše zarje pred solncem že to zadostuje. „Kaj smo pridobili?“ vpraša pisatelj, „in kaj zgubili?“ Rezultati samospoznanja so pač vsikdar najboljši, in razvidno je že, da je Poljakom skoro nekako žal, da ne zavzemajo oni tistega, ali vsaj takšnega mesta v slavistiki, kakor Čehi. Lehko bi je pač, pa kdo zamore reči, da ga ne bodo, ako se z vso gorečnostjo dela lotijo.

Znamenit poljski učenjak je enkrat dejal: Odtrgali smo se od Slovanov, ker smo se hoteli tovarišiti z „Evropo“; pa če nas ona za svoje ude ne sprejme, maščujemo se za to nehvaležnost kot Slovani. In više

naveden izrek nam kaže, da „Evropa“ Poljakom ni vstregla, toraj naj doleti nje nehvaležnost sedaj enkrat čas osvete.

Nepotrebno pa je že vprašanje, kaj je Slovanstvo s Poljaki pridobilo? — Ni pridobilo le velik 10milijonni narod, marveč kakor že rečeno, tudi njih delovanje na slovstvenem in kulturnem polju. Poljaki, ki imajo za lastne brate, živče pod pruskim jarmom še veliko storiti, vlagajo vendar denar v podporo proganjane narodnosti Lužičkim Srbom in če so zbirali kedaj legije, da so ovirali ž njimi vspehe ruskih vojsk, bodo sedaj v tekmovanji ž njimi za slovensko reč veliko storili, vsaj požrtovalnosti se tam ne manjka. Da veje tam istinito drugi veter, kaže mi tudi pismo Poznanjskega društva prijateljev znanosti, ki se v izvorniku glasi: Z radością otrzymaliśmy list Panski i w odpowiedzi na niego wysłamy równocześnie podjęc nawzajem, abyś nam Pan ze swej strony przysłał trochę książek słowiskich, których niemamy.

Bardzo nam miło, że Słowianie Styryjsey odzywają się do nas i pamiętają o łączaisci z Polakami, wiernimy zawsze wspólnej sprawie słowianskiej. Kl. Kantecki. Po slabih močeh sem jaz tej želji vstregel, toda „Matica“ naša ne zabi poslati tem, zanimivajočim se za Slovence, nekoliko v to stroko spadajočih knjig!

Da resnica, odkar so potovali slovenski romarji v Rim skozi naše kraje, zanimiva jih vsaka notica poleg drugih Jugoslovanov tudi iz življenja Slovencev in mnogi se oglašajo za slovenske knjige. Pa še v eni reči smo Slovenci preveč pomanjkljivi: Žepni slovar, obojih delov (slov. nemški) v enem zvezku, ki bi naj znanim Holtze-ovim v Lipskem podoben bil, najbi bil tudi tam na Dunaji, v Pragi, v Krakavi ali Lipskem na prodaj. Takšno delo, po novejših pravilih izdelano, si moramo v kratkem omisliti, vsaj nam ne bo potrebno samo za Slovane, ki se za nas zanimivajo, marveč tudi za naše dijake, uradnike, katerim se je Janežičevega slovarja v dveh zvezkih posluževati prav okorno. Upam, da tega mnenja nisem pisal v to, da bi se naj, kakor navadno, prezrlo: napredujmo tudi mi s časom, in

in vravnajmo naš sveži potočič vedno zivejše v prostrano rečišče slovansko!

Govor grofa Riharda Belcredija pri splošni debati o šolski noveli v gosposki zbornici

(Dalje.)

Leta 1869, ko so se pri nas posvetovali o postavah za ljudsko šolo, so gledali s pazljivim očesom na te izgledne šole na Nemškem, a čuda, da niso zapazili, da so te šole verske, in posnemaje te izgledne so odpravili bivšo šolo poglavitno zaradi tega, ker je bila verska.

Na Badenskem, čegar postava — dne 8. marca 1868 — je bila posebno vzor naši ljudski šolski postavi l. 1869, kajti § 3 je zvest ponatis § 25 badenske postave — tam so v šolski postavi določbe, s katerimi bi bili zadovoljni takajšni katoliki, da bi bile prenešene v verskem oziru v Avstrijo. V ti postavi l. 1868 se bere v § 6 določba, da imajo ostati vse dosedanje verske šole. Dalje je tam določba, da je občina v kraju, kjer je verska šola, a se tam nahaja 50 otrok drugačnega veroizpovedanja, dolžna tudi za spoznovavce te vere vstanoviti, posebno šolo in država je dolžna tako šolo podpirati. Dalje je tam določba, da se smejo take šole strniti ali spojiti v jedno samo šolo le takrat, ako verska občina v to privoli in v tem oziru tako vestno ravnajo, da skličejo vse občinarje skupaj, da glasujejo. Tudi je v § 12 določeno, da ima občina, kedar se napravlja nova šola, določiti, ima li šola biti verska ali ne?

Prehajam tedaj do druge važne točke in hočem o pridevku, da smo izobraženju sovražni, bolj na drobno govoriti, ker iz tega temnega zakotja pokaže se ljudska šola v krasnem svitu. No, ako se nasprotnikom očita, da hočejo odstraniti osemletno šolsko dolžnost in tedaj uničiti učni smoter, mislim, da bodem take trditve prav lahko osvetlil.

Naj ima kdo hudobne volje, kolikor drago, uničiti more le to, kar biva. Največ občin pa je, ker se o osemletnem šolskem obiskovanji ne more govoriti. Prosim, ozrmo se le na olajšave, katere dovoli šolski in učni

družeb, česar pa ne vedo vsi, in radi tega se tudi jaz nočem veriti, da je povse resnično. Saj se drugod ne manjka kozlov. Le pogledj tja, kjer igrajo za kratek čas igre in ne za denar, n. pr. kjer „župana vlečejo“ ali „zajca gonijo“ — kaj vidiš tam, kedar je igra končana? — Poprej sta bila dva igralca, zdaj se je pa tisti, ki je igro izgubil, spremenil v kozla in njegov nasprotnik mu nagaja: b-e-e trk!

Kakošne igre imajo pa pastirji pasoč krave po gozdnih pašnikah? Naj raje gonijo kozo, katera mora, če prav ima navadno tri noge, poskakovati, kakor ne vem kaj, kečar jej prileti krepolec pod noge. Nekoliko bolje, kakor tej kozi, godi se njenim sestricam, ki prebivajo povsod, koder stanuje človek, in so po gospodarjih prav različne velikosti, moči in podobe. Ena vrsta teh koz zovejo se „kovaške koze“. Jako so krepke, kar nič se ne zmenijo, kedar jim naloži kovač na glavo prednjo nogo konja, kateremu dela železne črevljice. Še močnejše so pa „vinske koze“, ki so močno postrežljive. Vinšček privede tako živalico k vozu z vinom naloženim in jej vali preko hrbta težke sode na tla. Te kozo ne potrebujejo nič hrane. Da

se le kje pod streho pri zidu tišče pa prebijejo več let zdrave in krepke. Po tem znaku ločiš jih lahko od onih, ki bivajo najraje po kuhinjah pri kuharicah in so neizrečeno razvajene. Vinščeki — mislile so si kuharice — preslabo plačujejo svoje pomagalke. Revice skladajo vino, da jim kosti pokajo, pa ne da bi jim privoščili požirek krepilne pijače. Nam se vse bolj smilijo naše kozo in kozice. Kedar več dni lačne počivajo v svojem kotiči na mrazu, denemo jih lepo k ognju gret in jim privoščimo v želodec dišeče masti in slastne potvice, da se sirote malo okrepečajo. In s kuharicami strinjajo se tudi kmečki gospodje. Vsako leto zakoljejo enega ali več ščetincev, meso skrbno nasole pa je obesijo gor blizu strehe pod kozo, ki so pa vendar s prejšnjimi več ali manj v sorodu. Ena vrsta pa je še, ki se prav močno loči od drugih. Te kozo dale bi se vvrstili mej krvoločne zveri. Majhne so pa zelo nevarne. Ker ne vedo, kje stanujejo, se jih je prav težko ogniti. Kogar napadejo, ga tako zdelajo, da le še malo živ ostane, ali ga pa še celo umore.

Ker Slovenci toliko vrst koz rede, smem trditi, da so jim te živali priljubljene. —

Tako sem sinoč mislil in radi tega ni čudno, da mi je Kozare tako neznansko ugajal.

Od koz prišle so bile pa misli še na druge živali. Opazujoč veliko kozjo rodovino videl sem namreč, da je bilo mnogo več samic nego samcev. To se mi je zdelo čudno in jel sem misliti, ali še kake druge živali samice bolj ljubimo od samcev ali so le kozo tako srečne. Kmalu sem našel še drugje ženski spol v množini in sicer tudi pri krotki in koristni domači živali — pri konji. Konj je mnogo krepkejši in vstrajnejši, pa vendar imam rajši kobile. Čudno je to, pa resnično. Gorenjci, ki kažejo nagajenje do resnega in težkega, ljubijo težke, bolj za pezo, nego urnost pripravne kobile, ki se dajo voditi tudi ženskej roki. Lahkim in veselim Dolenjcem ugajajo pa čvrste in brze kobilice, ki so za vse dobre pa toliko moške, da se dajo le možkim v roke. Iz tega bi lahko kedo sklepal, da so one kobilice, ki tam po travnikih skačejo tudi dolenjske reje, česar bi morda pa vsi ne potrdili. Ker to ni dognano, naj pa še jaz tako pustim kakor je in pogledam rajši, kje je več kobil ali na Gorenjskem ali na Dolenjskem. To vprašanje je jako važno. Go-

red l. 1870 in ki so bile razširjene še l. 1879. Vsak se bode menda prepričal, da pri teh olajšavah, ki se dajejo na kmetih, in trdijo, da prav radodarno, ne more biti govorjenja o osemletni šolski dobi. Nisem pa v načelu, kar še enkrat ponavljam, zoper osemletno šolsko dolžnost in tam, kjer občina tega želi in kjer hoče in more nositi bremena, s tem združena, naj ostane osemletna šolska dolžnost.

Kar se tiče učnega smotra, je sicer res težko, o tem kaj določiti, ker se ne ve, ali se oblakov dotika ali se zemlji bliža.

Tega mi ne razjasnijo ne učni črteži, niti ne morem pritrditi gospodu pl. Hasnerju, ki pravi: Učitelji nimajo tega razlagati. Zelo sem se potrudil, da sem bral vse navode in učne črteže, tako so obširni, tako nejasni, da sem tega mnenja, učiteljem mora se izročiti, kako gre razlagati določila o učnem črtežu. Ako sta pa osemletna šolska dolžnost in učni smoter res brezpogojno nedotakljiva pri ljudskem izobraževanju, potem moram vprašati samo to: Kako je bilo mogoče, v postavo sprejeti §§ 9 in § 60. Oba govorita o šolah po tovarnicah in pravita, da se smejo take šole dovoliti na korist velicemu kapitalu. Sedaj pravi § 9, da se mora po takih tovarniških šolah najmanj po 12 ur na teden poučevati. Dobil sem izkazov o tovarniških šolah po Českem, iz drugih dežel jih nimam. Na Českem je 13 tovarniških šol, v katerih se poučuje 640 otrok. V 12 šolah poučujejo res da, samo po 12 ur na teden v 1 po 18, in še v neki drugi po 14 ur na teden.

No gospoda moja, to je že samo na sebi kaj slabo, da pošiljajo 9 do 12 letne otroke v tovarne na delo, a zelo je obžalovati, da to še zljajšajo s tem, da jim zarad šole prijenjajo. Otrok, ki mora zjutraj za rano delati v tovarni, je toliko utrujen, da to gotovo upliva na duh in ni nič kaj sposoben za poučevanje, dasiravno postava določi, da ima poučevanje biti zjutraj ob 7 in zvečer ob 6, ne ravna se strogo po tem, ker najdel sem tovarniško šolo, kjer so poučevali od 6 do 8 zvečer. Taka poučna ura gotovo ni toliko vredna, kakor poučna ura v splošni ljudski šoli. Ali vzemimo le razmerje po 12 ur na teden v fabriških šolah mimo 27 do 28 ur v ljudski šoli. Ako pa cenimo šolsko dolžnost po vrednosti poučevanja, namreč po

številu poučnih ur v 46 tednih v letu, tako najdemo, da po fabriških šolah zadostuje šolsko poučevanje petih let.

Ako danes kmet zahteva zljajšave za svoje otroke pri šolski oblasti, koliko mu bodo stavili zaprek in koliko dokazov mora prinašati. In na zadnje vendar, vem to iz lastne skušnje, očitajo mu, da je neprijatelj svojim otrokom, da je to zoper njih korist in izobraženje, in tega ne privolijo, ako pa mož jutro pošlje svoje otroke v tovarno, dosegele je več, kakor mu more privoliti kaka šolska oblast (prav dobro na desni in vse to le na korist velicemu kapitalu. (Pravo na desni).

Tudi § 21 v našem predlogu daleč zaostaja za to prijenljivostjo, katero izgovarja § 9 obstoječe postave. Kaj pravi namreč § 21? Nič drugega ne pravi, nego da otroci, ki niso 5 let, marveč 6 let po 28 ur na teden, vsako leto 46 tednov v splošni ljudski šoli bili poučevani, še niso nauka dovršili, marveč morajo hoditi še dalje k poučevanju, vendar po manj ur na teden. Ta prijenljivost je veliko manjša, kakor je v § 9. Ako se ugovarja zoper to določbo, kako hoče pa občina, kako občinsko zastopništvo za tako šolsko olajšavo prositi? Morda, da posamezni občini niso s tem zadovoljni? To popolno pritrujam, a tako se godi vsakemu zastopništvu, da posamezni s sklepi niso zadovoljni, ako je pa to sklepovanje pravno, mora se vendar izvršiti. Nevarnost pri sklepih občinskega zastopstva je tem manjša, čem bolj občinarji med sabo občujejo, kakor pri drugih zastopih, tedaj se ni bati, da bi zastopstvo ne poznalo, kar si občina želi. Ako pa pravite, občina je stranka, kako more o tem sklepati? Da, gospoda, kdo pa ni po tem takem stranka?

Vsekako imajo udje občinskega zastopa tudi svoje zasebne koristi. Take pa imajo članovi vsake, tedaj tudi šolske oblasti. In občinski zastop, ki je poklican, da skrbi za gmotne koristi v občini, ki mora prevzeti vsako trenutje srenjskih gmotnih pripomočkov za občinske potrebe, mora vendar vedeti, kaj imajo občinarji posestva, koliko si ga pridobivajo in s čim se prežive, drugega se ne zahteva. Zastop le tačas kaj zahteva, ako ga gmotne razmere v to silijo. Tudi, kar se tiče didaktike, to ni na škodo, marveč

korist iz tega vzhaja, kajti prosim, le pomislite, da pri sedanjih naredbah, z olajšanjem, katero dovolijo ministerski razglasi, ni mogoče sestaviti učnega črteža, ker nihče ne ve, koliko otrok bode v prihodnjem letu n. p. v 8. razredu hodilo še v šolo. Ako pa občina sama prosi, moramo se na to zanašati in po tem se lahko učni črtež osnuje.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani 14. marcija.

Avstrijske dežele.

Z Dunaja 13. marca. V večerni seji je državni zbor sprejel predštev denarstvenega ministerstva in začel debato o kupčijskem ministerstvu. Pri poglavji „loterija“ je priporočal Roser resolucijo za odpravo loterije in je rekel, ako bode tudi sedaj nevspešen njegov nasvet, bode nasvetoval, poslanci naj se obrnejo do svitlega cesarja s prošnjo, naj naroči ministerstvu, da predloži nasvet za odpravo loterije. Resolucija se je izročila budgetovemu odseku.

V zaupni (tajni) seji je pritrdil državni zbor po 2urni debati s 156 zoper 107 glasovi v sodnijsko preiskavo zoper poslanca pl. Schönererja.

Z Dunaja. Za diplomatičnega poslanca za Kitajsko, Siameško in Japonsko je imenovan grof Zalevski, za Teheran (Perzija) baron Kozjek, pl. Hofer je diplomatičen agent za Egiptovsko.

Zadruga nemških dijakov v Beču je bila te dni razrušena in premoženje vradno zapečateneno. — V malo letih je to že četrto dijaško društvo, ki je zarad nerednosti in skilenja na Prusko razpušeno. Mar li ni nekaj gnjilega pri nemških dijakih na Dunaju? Kaj pa ko bi bil to sad mnogo poklicanih profesorjev iz Nemčije na Dunaj? Videant consules!

„Die Opposition wird alt“ je rekel neki državni poslanec, ki ne sedi na desnici. Mi dostavljamo: Levičarji so nekako zblazneli; ker si komaj mislimo, da bi take kozle preobračali pri — zdravi pameti!

V ogerskem državnem zboru bijejo sedaj boj za srednje ljudske šole. Več dni trajajo debate, a še niso dovršili glavne debate. — Postava je obrnjena zoper druge

renjci, vem, da hočejo imeti prednost, pa je le nimajo. Ne rečem, da Gorenjci nimajo več kobil za voznjo, ali tovarnic in družih vrst kobil je pa vsekako več mej Dolenjci. In katere so več vredne? Kako mi je pravil že doma Petrovec tisto zanimivo kupčijsko pogodbo? — Če se ne motim, tako-le: Tačas ko so Ribničanje z lonci še tvorili, prišla sta na somenji dan Ribničan in Dolenjec vkupe v gostilno. Ribničan pravil je, da je kupil lepo kobil, ki je za voznjo kakor sama žarjavica, tovara pa se boji kakor zlodej križa. Dolenjcu zdelo se je to hudo in je dejal: lej prijatelj! jaz sem pa oni dan kupil doli od Matejšeta kobil, ki pa za voznjo ni, ampak le za tovore. Zato pa je blago, da ni treba boljšega. Ni še da bi dejal stara in nese, kolikor jej kedo naloži. Le to napako ima, da sné, kolikor vidi.

O, to nič ne deje — meni Ribničan, se jej pa oči zavežejo ali pa manj v jasle da. — Kaj pa, ali bi hotel menjati?

Zakaj ne — odgovori Dolenjec —, če kaj pridaš?

Kaj bom pridajal — zavrne ga Ribničan

— ko je moja boljša. Nu, pa če je tvoja, res taka kakor praviš, pa narediva „tikoma“.

„Res“, je odgovoril Dolenjec in vdaril Ribničanu v roko. Potlej pa je šel domov in mi pokazal leseno tesarsko kobil za kozolcem. Kako je bilo potlej s to kupčijo, ne vem; le toliko sem slišal, da je Ribničan bil pripravljen dati vozno kobil za tovarnico in to je zadosti, ker kaže, da morajo biti tovarnice več vredne.

Tako je pravil Petrovec in rad mu verjamem, zato ker je že star in ni vaje lagati. Ker so toraj tovarnice več vredne, smem reči, da imajo Kobilarji v Kobiljeku od teh imena, ker so bolj imenitne. Poleg tovarnic imajo pa Dolenjci tudi še druge kobile ali prav za prav kobilice, ker so tako majhne pa gibčne. Ne mislim onih, ki so zmeraj po travnikih pasó, ampak vse bolj imenitne. Te so tako mogočne in prebrisane, da določujejo uram, kako hitro najhodi. Niso žive, pa se vendar zmeraj gibljejo in v uri nihalo gonijo. Od teh kobilic ločijo se bistveno spet tiste, ki so tako krotke, da se dajo celo ženskam za prejo

voditi. Te so tudi močno urne. Tako hitro se vrte v perotnicah, pri kolovratu, da se skoraj ne vidijo. Glavni znak teh dvojih je, da nimajo nič mesa na sebi, pa se vendar gibljejo. Nasprotno tej vrsti so pa take, ki so koščene in so kosti pokrite z mesom, pravim okusnim mesom — pa so zmeraj mrtve in se vendar povsod paroma nahajajo. Kjer koli je taka kobilica, je blizu nje tudi prav tak konj koščen in zmerom pokrit. Čudno je pri njih tudi to, da mora oba nositi tretja žival — kokoš ali sploh kak tič. Ta konj in kobilica sta namreč tičji kosti.

Ženski spol v kozji in konjski rodovini prevladuje. To je bila zadnja sinočnja misel, potlej sem pa zaspal. Sanjalo mi se je, da sem v Velikem travniku pasel in da smo golobčkali. Tisti Kozare je bil kragulj in nas je klical „golobček, golobček!“ mi pa smo mu odgovarjali „golobje meso bi rad jedel, pa še kobiljega nimaš“.

K temu danes samo to pristavim: izplačalo bi se, ko bi drevi kedo pomislil, kaj in kje je vzrok, da imamo Slovenci toliko koz in kobil.

narodnosti na Ogerskem, drugič pa jemlje gimnazijem samoupravo; mnogo je na Ogerskem gimnazij cerkvenih, katere je vstanovila katoliška cerkev, ali pozneje protestantje, kalvinci in luteranci. Te gimnazije bi imele biti sedaj v nekakem oziru državne, t. j. država bi nauke prepisala in nadzorovala, ali se ravna po zapovedanem učnem črtežu. Verska izpovedanja hočejo, da bi spričevala na njih gimnazijah dobljena imela javno velavnost, a vendar bi država ne imela pri tem nič govoriti. Skrajna potreba je tedaj, da se enkrat to naravna; od l. 1869 so to že osemkrat poskusili, ali vselej kalvinci to znajo odvrniti, ker pravijo, da hočejo pokazati njih šole in tega še danes ne nehajo trditi. Načrti vlade pa tudi daleč presegajo prave meje. Ako se postava vendar sprejme, ne bode miru na Ogerskem, stranke se bodo še huje med sabo svadile.

Vnanje države.

Kameke odstopivši pruski vojni minister je dobil križ in zvezdo velikih komturov hišnega reda Hohenzollerjev. Naslednik njegovi je imenovan general Bronsart pl. Schellendorf, a ne Blumenthal, kakor so listi prenaplo poročali.

V Parizu so poskušali delavci rogoviliti 9. t. m. Zbralo se jih je več tisoč, a policija je nemirneže razpodila in več oseb zaprla. Poskušala je potem znana Luise Michel delavce nahujskati, ki so nekaj pekovskih štacun oropali in vozov prekuenili, a tudi sedaj jih je policija razgnala.

V nedeljo so zopet rogovlili delavci. Vojaki so jih drvili iz ulice, kjer so se zbirali v ulice. 15 oseb je bilo zaprtih. — Od tistih, ki so jih v petek zaprli, jih je bilo 19 obsojenih, a sedem oproščenih, nekaj jih ostane še v preiskavi, med drugim nekdo, ki je imel razstreljivne stvari pri sebi. — Intransigant, Yves Guyat, ki je rekel, da so rojalisti podkurili to vstajo, je bil v „Salle Rivoli“ tepen in na ulice postavljen.

Iz Rima se naznanja, da bode prihodnji konsistorij 15. marcija.

Sv. Oče bodo pri konzistoriji imenovali 10 rusko-poljskih škofov, namreč nadškofa v Mohilevem in v Varšavi in škofe v Kališu, Plocku, Žitomiru, Sandomiru, Vilni, Samogitiji, v Kielcah in Lubljmu; potem bodo papež imenovali še škofe v Tiraspolu in Seynyu.

S Francoskega. Med ministerstvom je baje Waldek-Rousseau, ki je pokazal, da ima svojo glavo. Že dvakrat so mu mogli prijenjati, ko je šlo za umeščenje generalov, samo da se ognejo ministerskega razpada. — Naslednik Chanzy-u v Chalons ob Marni je postal Peter Constant Thierry, dosihmal poveljnik 63. brigade v Narbonne. Namesto vojvode Aumale pride general Goury, dosihmal poveljnik pri zemljemerstvu pri tuneški vojni. — V seji starašinstva je očital Waldeck-Rousseau načrtu Dufaure zaradi pravice združevanja, da namerava nekak privilegij za samostanske družbe, a druge družbe namerava omejiti. — Postava se lahko naredi za oboje, a ni ravnati z njima po enakih načelih. — Jules Simon je privolil načrt postave, kar se tiče premoženja, nekoliko preurediti, a pravica združevanja mora ostati verskim družbam v imenu svobode. — Obravnave se imajo še nadaljevati.

Starešinstvo je s 169 glasovi zoper 122 zavrglo načrt zaradi združevanja, ko je vlada obljubila predložiti drug načrt.

Iz Londona 10. marcija. Zadnja seja

dunavske konference je trajala od 5 do polsedme ure zvečer. Vdeležili so se je vsi pooblaščenici. Bajè so podpisali zapisnike.

Dunavska konferenca je sklenila, da imajo agentje dunavske komisije pravico, prepričati se v delih, ki se vrše v Kilijnem ustji. Avstro-Ogerska je prijenjala v tem, da ne tirja dvojnega zastopa. Obrežne države, ki so Rumelija, Srbija, Bolgarska, so povabljene, da se pridruže sklepom, zaradi tega je ratifikacija še odložena.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 12. marca. (Državni zbor. Baron Baum.) Državnemu zboru je danes dr. Smolka naznanil, da je včeraj zvečer ob sedmih poljski poslanec baron Baum za srčnim mrtudom nenadoma umrl. Omenjal je njegovih lepih lastnost in rekel, da ga ni na Poljskem moža, ki bi bil vžival tako splošnje zaupanje pri vseh krogih kakor Baum. Solze so predsedniku zalivale oči, ko je to govoril, in skoraj bi mu bile zadušile besedo. Ministra Dunajevski in Ziemalkovski, kakor tudi nekateri drugi poslanci se tudi niso mogli zdržati, da bi ne bili jokali.

Vlada je izročila predlog, naj se ji dovoli pol milijona gld. v podporo njim, ki so bili po kaki nesreči prizadeti; tudi se je naznanilo pismo deželne sodnije, da naj se privoli obravnava zoper poslanca Schönereja, potem pa se je nadaljevala budgetna razprava o finančnem ministerstvu. Govorilo je več gospodov, med njimi tudi g. Klun, da je zavrnil napade Mengerja in Rusa v splošnji obravnavi in pri dispozicijskem zakladu. Njegov govor je ponatisnjen danes v „Vaterlandu“, po katerem ga lahko posnamete.

Seja se je končala še le ob štirih popoldne, zvečer pa se je sošlo še več odsekov. Dela se toraj našim poslancem ne manjka, in kdor primerja sedanjo dobo s prejšnjimi liberalnimi časi, mora pripoznati, da se nikdar ni toliko delalo, kakor ravno sedaj. Zadnja seja bo menda v petek, ker se ni nadejati, da bi budgetno obravnavo dovršili že v četrtek.

Z Dunaja, 13. marca. (Šolska postava) je v odseku dovršena, ki priporoča, da naj jo državni zbor sprejme brez premembe, kakor jo je sklenila gospodska zbornica. Ker pa večina trdi, da šolske postave prav za prav spadajo pred deželne zbere, sklenila je nasvetovati resolucijo, v kateri se vladi naroča, da naj prej ko mogoče izroči načrt nove šolske postave, v kateri bodo samo načela določena, natančnejša izvršitev pa prepuščena deželnim zborom. Levičarji so naznanili, da bodo zbornici priporočali poseben nasvet, kot nasvet manjšine, ter za §§ 48 in 75 zahtevali večino dveh tretjin, češ, da se s tema paragrafoma preminjajo temeljne državne postave. Pri obravnavi, ki se bode v zboru vršila še le po veliki noči, bode poročal Lienbacher. Desnica bode morala napeti vse svoje moči, da dovrši to postavo, sicer je zgubljena, ker bi se razrušila v raznotere stranke, ki bi jih ne bilo več mogoče zediniti. Zato je šolska postava velike politične važnosti, in jako kratkovidni so ljudje, ki pripadajo k sedanji večini, pa od svojih poslancev zahtevajo, naj glasujejo zoper šolsko postavo. Ko bi bila pokopana šolska postava, bi tudi sedanji večini odklenkalo za zmerom!

Z Dunaja, 13. marca. (Državni poslanec Schönerer.) Glasoviti Schönerer je nedavno pri Wagnerjevem komersu, kterega so se vdeležili tudi nekateri pruski dijaki, take reči počenjal, da ga državno pravdnštvo toži zaradi kalenja javnega miru. Včeraj je dr. Smolka to naznanil državnemu zboru, ki ima določiti, ali naj se Schönerer izroči deželni sodnji ali ne. Odsek, ki je za take zadeve izvoljen, imel je precej sinoči sejo ter dr. Fuchsa izvolil za poročevalca. Danes se ob desetih zopet snide, da sklene, kaj hoče nasvetovati zbornici.

Še drevi bo menda tajna seja, v kateri se bode obravnavala ta zadeva. Eksekutivni komité je sklenil, priporočati desniškim klubom, da naj se Schönerer sodnji prepusti. Liberalni listi bi radi odbili zvezo s Schönererjem, ter celo pišejo, da je bolj vdan desnici, kakor levici. Pa gospoda zabi, da je Schönerer vedno z levico glasoval, da se je dostikrat že zanj potegnila in da je nemško-narodna misel, katero je prvi povdarjal Schönerer, postalo glavno načelo zedinjenih levičarjev. Nekateri listi bi tudi radi videli, da bi se Schönerer ne izdal sodnji, ter opominjajo, da je svoje dni liberalni državni zbor odrekal izročitev Greuterja in nekega poljskega poslanca. Da je pa lani večina privolila v preiskavo dr. Oelza, to je liberalna gosposka pozabila.

Schönerer je bil včeraj v zbornici, ko je predsednik naznanil zahtevo deželne sodnije. Dr. Smolka mu je dovolil prebrati dotično tožbeno pismo. Ko je pa to dovršil, pomaknil jo je tihoma iz zbornice. Pravijo, da danes pride v zbornico, in da bode sam zahteval, naj se dovoli v sodnijsko obravnavo, ker se neče kot figamož skrivati za poslaniško nedotakljivostjo. Ob enem pa se neki huduje, da ga sodnja toži kot kakega pobalina samo zaradi kalenja javnega miru. On hoče biti tožen zaradi veleizdaje! Možu menda v možganih vré, sicer bi se ne ponašal z rečmi, od katerih se mora s studom obrniti vsak pravi domorodec.

Od Savinje, 11. marca. („Župnikova kletev“.) Pod naslovom: „Des Pfarrers Fluch“ sta prinesla dva židovska lista: „Deutsche Wacht“ in „Tagespost“ popis nagrobnega govora, kterega je imel po spričevanju teh obrekljivcev č. g. župnik Mat. Vrečko v Jurjevem kloštru poleg Laškega trga pri pogrebu nekega samomrivca. Vsakdo je lahko pri priči sprevidel, da takih kletev nad ranjcem, nad njegovimi otroci itd. ni mogel nikdar govoriti katoliški duhovnik, kakor jih spodtikata onadva vmazana lista častitemu gospodu župniku. Današnja „Nachtwächterca“ je tudi že prisiljena, objaviti poslanico imenovanega gosp. župnika. Pa ne, da bi pristavila, da obžaljuje, da je bila zapeljana, ko je tako grdo psovala častitega gospoda, temveč naravnost v svoji nesramnosti še vedno trdi, da je vse resnično, kar so njej pravile priče o tistem govoru.

Gosp. župnik o tej poslanici pravi, da so ga zjutraj pred sprevodom zlahtniki ranjcega prosili, naj spregovori pri pogrebu nekoliko besed, s kterimi bi spričal, da nij domača družina kriva nad nesrečo ranjcega. G. župnik je toraj govoril o navadnih vzrokih takih groznih učinkov, potem posebej o vzrokih tega samomora in v imenu ranjcega je povedal besedo do navzočih. Da bi bil rekel „vsi so pogubljeni“, . . . ga že ima v svojih parkljih itd., kar mu očita celjska nesramna lažnjivka in njena graška botra,

nij res. Pa vse eno! Povejte gospod župnik to še enkrat, in še bolj določnimi besedami; pripeljite semkaj vseh 700 ljudi, ki so bili pri pogrebu in naj le vsi resnico z Vami spričujejo: teh ljudi ne bote nikdar pripeljali k spoznanju njihovega zanikarnega rokovanja.

— ni —

Telegrama „Slovenca“

Z Dunaja 14. marca.

Zbornica ravno obravnavala državne železnice, sklepa pričakuje v petek. Schönerevija je sinoči zbornico sklenila prepustiti sodniji z 49 glasov. — V Berlinu je bil pismošča gropan in umorjen. — Shod kmetovalcev tukaj danes sklence zborovanje — Za osnove mlekarke velike zadruga je vsa gotova.

Domače novice.

V Ljubljani 15. marca.

(Konfiskacija) Zadnja številka „Slovenca“ je bila konfiscirana zaradi dopisa „Štajarskega“.

(Blog dobrotnik.) Blagorodni gosp. vit. Gutmansthal-Benvenuti se je ponudil, da hoče na dan cesarjevega bivanja v Ljubljani pogostiti reveže v ljudski kuhinji in poleg tega dati še vsakemu polič vina. V ta namen se je obrnil do g. Hengthalerja, mestnega blagajnika, ki si je največ zaslug pridobil za ta zavod, da mu potrebno naznani. G. Hengthaler je sklical odbor skupaj, ki se je dobrotljivemu gospodu zahvalil in ga volil za častnega uda.

(Glosbena Matica v Ljubljani) je založila novo koračnico, ki jo je za glasovir zložil in na svitlo dal naš spreten ter izurjen goslar g. Viktor Parma. Naslov temu delu je: „Jour fixe“ — Marš. Skladba je poklonjena slavnemu literarno-zabavnemu klubu v Ljubljani in se odlikuje vzlasti po motivih posnetih z domačih narodnih napevov, zato se utegne prijateljem domače naše glasbe priljubiti. Priporočati pa je tudi malim godčevskim družbam na deželi, ki radi svirajo domačinke. Tisk je prav čeden in tudi zunanja oblika okusna. Dobiva se za 40 kr. pri Glasbeni Matici in pri J. Giontinitu v Ljubljani poštne prosto.

(Kranjska hranilnica.) V četrtek 8. t. m. je bil občni zbor. Premoženje se je pomnožilo za 1,114.437 gld. 3 kr. in je bilo konca leta 1882 — 17,799.021 gld. 47 kr. L. 1882 se je posodilo na posestva 804.239 gld. — Zastavljenega je bilo 23.606 komadov za 107.777; rešenih 22.539 za 99.689 gld. Pri zastavnici je imela hranilnica izgube 3077 gld. 48 kr., kar se je splačalo iz založnine. Kreditno društvo, ki podpira kupčijo in obrt je imelo dobička 1443 gld. 52 kr.

Ravnateljstvo je sklenilo, da se bodo odslej državna dolžna pisma (obligacije) izkazala v tisti vrednosti, v kateri so zadnjega decembra vsacega leta, za spremembe (diference), pri kurzu se ima ustanoviti posebni založni zaklad. Koliko ima znašati ta zaklad se bode določilo vsako leto pri računskem sklepu.

Posebni (specijelni) rezervni zaklad znaša 228.127 gld. 8 kr.; dohodkov l. l. je bilo 158.390 gld. 25 kr.; kurznega dobička je bilo 69.736 gld. 83 kr.; rezervni zaklad koncem l. 1881 je bil 1,423.011 gld. 38 kr.; skupnega rezervnega zaklada je tedaj koncem l. 1882 — 1,651.138 gld. 46 kr.

Za občno koristne in dobrodejne namene se je bilo izplačalo: 13.590 gld. Denarnega prometa je bilo za 20,166.928 gld.

Tajnik kranjske hranilnice je bil imenovan: dr. Maks. pl. Wurzbach.

(† Čast g. P. Jahim Jereb), r. l. febr. 1845, preobleden 1864, prof. 1867, za mašnika posvečen 1868, je po kratki a hudi bolezni v pondeljek dopoldne umrl, ter sijajno bil pokopan včeraj ob 4 popoldne. R. I. P.

(Spored porotnih obravnav) v tem zasedanju razen tistih, katere smo že priobčili, je naslednji: 14. t. m.: Sober France, hudodelstvo tatvine; predsednik g. L. Raunier; 20. t. m.: Korbar France, Windischer Alois in Žebre Jakob, hudodelstvo goljušije, tatvine in obrekovanja; predsednik pl. Zhuber, zagovornik Žebreta (šišenskega učitelja) je dr. Mosche; 21. t. m. dopoldne; Igljič Marija, umor; predsednik Kapretz; 21. t. m. popoldne: Kokalj Peter, uboj; predsednik Kapretz. S to obravnavo je konec porotnemu zasedanju.

Razne reči.

— V lavantinski škofiji so predstavljani: Č. g. Ant. Drozg v St. Rupret v slov. Goricah, č. g. J. Stanjko v Vuzenico in č. g. J. Markovič k sv. Tomažu bl. Vel. Nedelje.

— Za pogorelce v Košani so previtli cesar darovali 600 gld.

— Za zidanje šole v Verbovi (Il. Bistrica) pa so cesar podelili 200 gld.

— Vikarju na Gradišči, znanemu pesniku Gregorčiču je vis. ministerstvo podelilo stipendijo k daljšemu izobraženju.

— Učiteljske službe so razpisane: Na 3razredni ljudski šoli v Laščah druga učit. služba l. plača 500 gl. definitivno ali začasno do 15. aprila t. l. Na 3razredni ljudski šoli v Sodražici druga učit. služba, l. p. 500 gl. začasno do 15. aprila t. l. Oboje pri c. kr. okraj. šol. svetu. — Na 2razredni šoli v Planini druga učiteljska služba, l. p. 400 gl. do 8. aprila t. l. pri c. kr. okr. šol. svetu v Logatcu.

— Služba okraj. sodnika pri c. kr. okrajni sodniji v Postojni VIII. razreda, prošnja do 23. marcija t. l.

— † Umrl je v Gradci gosp. Anton Rajmund državni grof Lamberg, gosp. Ortenek-u in Ottenstein-u, višji dedni stalmojster na Kranjskem in slovenski marki c. k. kamornik in major brez službe v 59. letu starosti.

— Grof Leo Thun je bil te dni v veliki smrtni nevarnosti. V neki sobi so ga našli nezavednega zaradi izhlapanja plina. Po marljivji zdravniški pomoči je spet okreval.

— † Umrl je 11. t. m. ruski knez Gorčakov, na Nemškem v Baden-Baden 85 let star. Od l. 1856 je bil minister unanjih poslov na Ruskem, in mnogo vplival na osodo sveta. Pravijo, da je bilo njegovo postopanje večkrat Avstriji sovražno, l. 1866 je pretrgal zvezo z Rimom. L. 1872 je delal trocarsko zvezo l. 1876 je posredoval shod cesarja Aleksandra II s cesarjem Avstrijskem o Liberci. Vdeležil se je po rusko-turški vojski pomirja v San-Štefano (febr. 1878) in berlinskega kongresa julija 1878. Nekaj let sem se ni pečal več z državnimi opravki, v političnem svetu, zaradi tega ne bode prememb.

Umrla sta ta stran Litave moža slavnoznanca v konservativnem taboru. — Baron Baum poljski poslanec ki je umrl v nedeljo nagle smrti je bil zelo čislan med svojimi rojaki, bil je odločno konservativni ud polj-

skega kluba. Baron Anton di Pauli je bil tirolski plemenitaž v naj lepšem pomenu. On je bil naj bolj nadarjenih borilcev za versko edinost na Tirolskem, vse kar je o tem ukrenil deželni zbor je prišlo po večem iz njegovega nagiba, v državnem zboru je bil posebno zanimiv njegov govor za krščansko ljudsko šolo. Ranjki se je pa tudi za domovino bojeval l. 1859 in 1866 ker je bil stotnik pri deželnih strelcih in odsilnal pečal se z osnovo deželne brambe.

— Iz Štange se piše: Mladit at Fr. Kovačič iz Dola, ki je lansko leto tu in na Rovi v farovži kradel in bil na 2 leti težke ječe obsojen je umrl. — Že čez en teden strašna burja razsaja, da ni bivati na prostem. Hudi kašelj tudi tukaj otroke davi, katerih je že precej pomrlo, a odraščeni so pa še precej zdravi. Tukajšnjih ljudi je veliko pri rudarji v Litiji. Pa njih zaslužek le malo tekne. Menda zato, ker ob nedeljah dostikrat delajo. Kako bi se to hudo zelo odpravilo?

— Čudno! Kaj nek tacega? Čudno, da štajarska c. kr. kmetijska družba vzela je „Kmetijsko prilogo“ poštemu listu ter izročila hinavskemu zapeljivcu „Kmetijsko prijatlu“ v Celji, po domače Celjskemu lisjaku. — Še bolj čudno je, da si imenovana družba prizadeva s „Kmetijsko prilogo“ tudi hinavski list razširjevati ter ga udom vsilovati. Sem ter tje (n. pr. v Trebovljah) so temu hudo oporekali ter žugali iz družbe izstopiti, če se jim bode še kaj tacega vsilovalo. — Bi se jim ne smelo zameriti.

— Na Golem Vrhu v Dalmaciji je treščilo med vojake, mrtev je 1 vojak, 2 teško ranjena, drugi so omamljeni.

— Pravda zoper socialiste. 4. julija l. l. sta napadla Pflieger in Engel čevljarja Merstalingerja na Dunaji. Pflieger je stopil k njemu, kakor da bi hotel kaj kupiti, za njim pa pride Engel, ki je povpraševal po nekem delavcu, in se začel besedovati z Merstalingerm. Med tem pa oba zagrabit Merstalingerja, Engel mu tišči pod nos gobo s kloroformom napojeno, med tem Merstalinger pade v nezavest; pobral je Engel ves denar, kar ga je mogel dobiti, on pravi da ga je bilo 200—220 gld.; a Merstalinger pravi, da je bilo denarja 1150 gld., dragotine pa Merstalinger cenil na 782 gld. Policija je prišla na sled družbi socialistov, med njimi je Hotze z denarji, kolikor jih je še ostalo, pobegnil v Ameriko a zoper 28 drugih se je začela 8. marcija pravda pred porotniki. Zatoženi so vsi obrtniki raznih strok, 7 jih je brez vsake vere (konfessionlos). Med zatoženimi ste tudi dve ženski Ana Heitzer, 32letna vdova, tintarca, in Jakobina Hotze, 32 let, nje mož Henrik je nizarski pomočnik.

Tožba obsega 76 pol in začinja z letom 1878, ko je deželna sodnija na Dunaji obsodila zaradi veleizdaje Janeza Mosta, ki je bil pozneje pomiloščen in iz Nemčije prognan, ki sedaj vredeže časopis „Freiheit“, ki izhaja v Londonu; časopis ta so najdlji tudi pri zatožencih. Tožba omenja več sestavkov v tem listu, iz katerih se spozna veleizdajski znak tega lista. Most je spisal tudi brošuro z naslovom „Taktik contra Freiheit“, v katerem razvija program za skrivne družbe. Na podlagi temu so se začele snovati v Avstriji tajne družbe, ki sestojijo iz 5—6 udov. Vse te družbe vodi tajno osrednje vodstvo, njega načela so izražena v tistem programu. Ta program oznanuje kar na-

ravnost uboj in smrt vsem, ki niso udje in ki društvu nasprotujejo. Ta čas je v delalskem društvu nastal razkol, in nastala je tako zvana radikalno-anarhistična stranka, nje glasilo je „Zukunft“ in Mostova „Freiheit“, od te se loči zmerna delalska stranka, nje glasilo „Wahrheit“ je bilo na novo ustanovljeno. Udje prve vrste so se potem toliko ože združili in delajo na vse kriplje zoper zmerno stranko. (Dalje prih.)

— Samomorov je bilo na Dunaji pretekli mesec le 26! Le 26, pravite! No, za kaj pa ne? Saj jih je že bilo večasih po 36 in več na mesec, zdaj pa le 26, tedaj še dva manj, kakor na vsaki dan eden. Oj ti novi svet — vidiš kak sad rodi brezverna liberalnost!

— V Bruselji na Belgiškem je 28. pret. m. umrl neki Pavl Metayer, anarhist (razdejevalec = požigalec), ker se mu je bomba, katero je v žepu nosil za vbijanje, razpočila. V jutro pride k vladnemu odvetniku neznan človek, ki se mu je sam predstavljajal s sledečimi besedami: „Jaz sem Jorais, predsednik odseka za pokop kozmopolitov (svetovnih državljanov).“ Dovoljenje za pokop mu je bilo dano. Ob 3 popoldne je stalo nekakih sto ljudi, ki so vsi nosili rudeč križ z nevenljivim cvetom (požigovalci pa križ!) Nемеc je položil na mrtvaški zaboj venec iz gipsa ves rudeče povit z napisom: „Nemaniči vseh dežel združite se s Pavlom Metayer-om.“

S Španjskega. „Črna roka“ se imenuje nihilistično društvo, ki se je prikazalo na južnem Španjskem v strahoviti velikosti. Pravijo, da šteje nad 49.000 članov, ki so razdeljeni v 800 sekcijah. — Skoraj neverjetno število. Dle časa se niso za to rovanje brigali, a ko se je zgodilo ob kratkem času 14 umorov, začela je vlada stopati na pete tem ljudem. Dosihmal je zaprtih že 350 oseb. Kaj pa hočejo ti rovarji? To kar nihilisti na Ruskem in socialisti po drugih deželah. Preobrat vsega obstoječega, s pota spraviti in uničiti vsacega, kedor jim nasprotuje. V prvi vrsti gre tukaj na bogatine in premožne, na vlado in nje organe, dalje pa nad vse mirne ljudi. Tla so bila na Španjskem v to pripravljena. Več let in zaporedoma je bilo slabih, povoden m. leta je vse končala, skrivnih rovarjev se tam ni manjkalo in tako se je izleglo peklensko gnezdo, h kateremu pripadajo v prvi vrsti vsi fanatiški rovarji in privrženci tajnih družeb, njih pomagali so hudodelci, ki iz straha ali iz drugih vzrokov pristopajo. Razburjenost v deželi je strašanska; ne mine dan brez ropanja, brez umora, odpeljujejo se osebe, družbami ne ljube, žugalna pisma se pošiljajo ljudem na dom. Glavarja „Črne roke“ so menda zalotili v Arcos. „Zavezniki“ (federirani), katerih je baje 190 zvez, priporočajo vojsko zoper imovite stanove ne le z bodalom marveč tudi z lažjo in obrekovanjem, tudi hočejo uničiti pismohrane. „Črna roka“ pa boljteroristično postopa, kar ukazuje, podložni morajo slepo ubogati sicer sami zapadajo smrti. Sled pelje notri v Genevo v Švajci, kjer je središče mednarodnih zarotnikov.

Kaki prizori se nam odpirajo za prihodnost! Liberalni brezverci, to je vaše delo, sad vašega liberalnega truda! Res, pridno spletate ognjeno šibo, ki vas bo znabiti v nepredolgem času grozovito bičala — vničila. Ne pozabite pariške „comune“ — brezvernih požigalcev — l. 1871! „Kdor sapo seje, bo vihar, nevlhto žel, pravi nemški pregovor.

— Iz Leith (Skotsko.) Vapor „Novara“, se je potopil na potu iz Kopenhagena v Leith. Rešenih je bilo samo 16 oseb, drugi (nad 60) so vtonili.

— Angleški naravoslovec razglasuje svoje skušnje s škorpijonom. Znano je, da od nekaj veljá kot gotova resnica, da škorpijon v smrtni nevarnosti sam sebe piči in umori. — G. Romens je tisti angleški naravoslovec, ki zatrduje, da to ni res. Mnogo je poskušal, dražil in silil škorpijona, da bi sam sebe umoril, a ni ga mogel v to napraviti. Tedaj je togotnež in brezumnež še zmirom pametniši, kot liberalni brezverci.

Dunajska borza

13. marca.	
Papirna renta za 100 gl.	78 gl. 25 kr.
Srebrna „ „ „ „	78 „ 45 „
Zlata „ „ „ „	97 „ 75 „
Državno posojilo l. 1864	167 „ 50 „
Kreditne srečke (za 100 gl.)	170 „ 50 „
Ljubljansko posojilo	23 „ 25 „
Ces. cekini	5 „ — „
Francoski za 20 fr.	9 „ 49 „
Nemška marka	58 „ 55 „

Eksekutivne dražbe.

16. marca. 1. eks. držb. pos. Gregor Benčina iz Martinjevrha, 630 gl. Loka. 1. eks. držb. pos. France Koprivnikar, 2578 gl. Litija. 1. eks. držb. pos. Marija Marolt iz Sodražice, 3735 gl. Ribnica. 1. eks. držb. pos. Jan. Legan iz Korita, 1110 gl. Trebno. 1. eks. držb. pos. Andrej Knafelec iz Knežaka. Bistrica.
17. marca. 3. eks. držb. pos. Marija Marolt Podpoljane. Lašice. 1. eks. držb. pos. Matej Lesar iz Grabovega, 2118 gl. Logatec. 3. eks. držb. pos. Matija Škof iz Dolenje vasi, 2080 gl. Logatec. 3. eks. držb. Luka Nagode, Ravnik, 5280 gl. Logatec. 3. eks. držb. pos. Franc Žnideršič iz Cirknice 4211 gl. Logatec. 1. eks. držb. pos. Lorenc Švelc iz Dolenje vasi, 2812 gl. Logatec. 1. eks. držb. zemljišče urb. št. 63, in urb. št. 73, pod Moravče. Brdo. Relicijacija zemljišča Johane Delhunije iz Planine. Logatec. 3. eks. držb. pos. Anton Kebe iz Spod. Jezera, 1264 gl. Logatec. 1. eks. držb. pos. Andrej in Marija Blažević iz Krške vasi, 703 gl. Krško. Logatec. 1. eks. držb. pos. Marija Legar iz Zgoranje vasi, 7270 gl. Logatec. 3. eks. držb. pos. Matija Škof iz Dolenje vasi, 2080 gl. Logatec. 1. eks. držb. pos. Jernej Ule iz Cirknice, 110 gl. Logatec. 1. eks. držb. pos. Jože Leskovec iz Hotedršice, 2115 gl. Logatec. 1. eks. držb. pos. Janez Skvarca iz Rot, 4100 gl. Logatec. 1. eks. držb. zemljišče urb. št. 63 pod Moravče in urb. št. pag. 117. Brdo. Relicijacija zemljišča Jožefa Starihe iz Kašlja, 565 gl. Metlika. 1. eks. držb. pos. Jan. Nagode iz Hotedršič. 2790 gl. Logatec. 3. eks. držb. pos. Jože Prudič iz Dolenje vasi, 1428 gl. Logatec. 1. eks. držb. pos. Tomaž Koderman iz Kokošne, 1087 gl. 60 kr. Brdo. 1. eks. držb. pos. Andrej Opeka iz Dolenje vasi, 2100 gl. Logatec. 1. eks. držb. pos. Jan. Lekan iz Rot 4790 gl. Logatec. 1. eks. držb. pos. Janez Klemenc iz Jakobovic, 4615 gl. Logatec. 1. eks. držb. pos. Janez Kopacin iz Podrage. Vipava. 1. eks. držb. pos. Andrej in Marija Blažević Krška vas, 703 gl. Krško. 1. eks. držb. pos. Matej Štrukelj iz Studenca. Ljubljana. 3. eks. držb. pos. Blaž Lužar iz Vižmarjev. Ljubljana.

Umrli so:

9. marca. France Santner, 6 ur, slabost. Lucija Petrič, čevljarjeva vdova št. 64, gled. ulice.
10. marca. Marija Steiman, 1. mesec 20 dni.
11. marca. Friderika Caserman, 1 leto 11 mesecev. Jera Slovša 52 let. Andrej Novak 23 let, kaznjeneec na Gradu; tuberkuloza. Jože Jevic, 4 leta, Črnavas.
12. marca. Simon Kozjek, čevljar 36 let, pljučna tuberkuloza. O. Joahim Jereb, duhoven reda sv. Frančiška 38 let, vnetica pljuč.
13. marca. Jera Fiala, p. znika žena 37 let, pljučna tuberkuloza.

V bolnišnici:

8. marca. Ignacij Brenc, tehtničar 76 let, vsled padea. Filomena Schmalz 30 let, pljučna tuberkuloza. Katarina Babnik, špitalarica 69 let, vnetica pljuč. Marjeta Stepic, 65 let, starost.
--

Izkaz daril za „Nar. dom.“

Dozdaj je bilo nabranih	8795 gl. 44 kr
temu:	
Iz pušice pri banki „Slaviji“	6 „ 25 „
Iz pušice pri „Bobančku“	1 „ 20 „
G. Ravnhar Franc v Ljubljani	5 „ — „
G. Anton Hajšek, dekan v Sl. Bistrici	2 „ — „
G. Simon Pinler, kaplan v Makolah	1 „ — „
Ribnica 13 × 13 × 13 = 1/3 × 3	1 „ 69 „
Iz pušice v Čitalnici v Il. Bistrici	2 „ 50 „
Iz pušice v gostilni pri g. Hartmanu v Il. Bistrici	3 „ — „
Na pevskem večeru dne 3. decem. v ljublj. čitalnični gostilni nabranih	27 „ — „
Rodoljubi iz Sarajeva vkupe	5 „ — „
G. Cibič Anton, dekan v Črnicah	5 „ — „
G. dr. A. R. Rojic v Gorici	5 „ — „
G. dr. Fr. Oblak v Gorici	1 „ — „
G. J. Berbuč, e. kr. prof. za 4 mesece	4 „ — „
G. Ant. Toman, vpokoj. e. kr. učitelj v Gorici, vsak dan 1 kr., za pol leta	1 „ 80 „
Mesečne doneske za oktober, november in dec. rodoljubi v Gorici vkupe	24 „ — „
G. F. F. v Gorici	1 „ — „
G. Jazbec Ivan v Zagrebu	1 „ — „
Iz pušice v slov. Čitalnici v Gradci	5 „ 35 „
Na igralnih mizah v ljublj. Čitalnici meseca novembra	23 „ 15 „
G. Franjo Bule v Trstu	5 „ — „
G. Janez Črne iz Dvora pri Žužemb.	— „ 60 „
Iz pušice v prodajalnici gg. Souvanov	35 „ — „
G. Anton Turnšek, zastopnik banke Slavije v Nazaretu	3 „ 92 „
G. Matija Wutti, zastopnik banke Slavije v Vočilu	— „ 32 „
G. Anton Koželj v Meranu	5 „ 40 „
Rodoljubi iz Loške doline vkupe	21 „ — „
Iz pušice v prodajalnici M. Stamearjeve v Velesovem	— „ 80 „
G. Josip Patkovšek, slikar v Monakoveu je nabral	12 „ 89 „
Rodoljubi v Zagrebu	8 „ 13 „
G. Josip Janežič, zastopnik banke Slavije v Ljesah	1 „ 88 „
Iz pušice v kavarni „Merkur“	9 „ 35 „
G. Dolinar Anton v Lučanah	1 „ — „
G. Bohinec Žiga v Ljubljani	1 „ — „
Zastopniki banke Slavije:	
G. Peter Bajs v Dvoru	4 „ 20 „
G. Kažimir Jelušič v Kasvi	— „ 39 „
G. Fran Florijančič v Žužemberku	1 „ 90 „
G. Fran Dominik v Kobaridu	1 „ 37 „
Skupaj do 31. decembra 1882	9035 gl. 94 kr.

Zahvala.

Za tukajšnje pogorelce prejel sem sledeče darove: Iz Skotje Loke 5 gl., iz Hotedršice 4 gl., iz Knežaka 14 gl., pa zopet 5 gl., z Dunaja 10 gl., iz Ljubljane od neznane družine 10 gl., od „Slovenca“ 50 gl., od g. Seemana 5 gl., iz Slavine 13 gl., iz sv. Kriza pri Litiji 2 gl.

Za vse te prejete darove izrekam v svojem ter v imenu pogorelcev prisrčno zahvalo: „Bog stotero poplačaj!“

Naj bi pač ti vrli gg. dobrotniki imeli mnogo posnemalcev, ker v resnici je ubožstvo še večje, nego sem sam s prvega mislil. Zato mi ne vzemite za zelo, mojih ponovljenih prošinj!

V Košani v dan 11. marcija 1883.

Matija Torkar, župnik.

Za velikonočne praznike.

Misale Romanum

cum Proprio dioec. Labacensis

imamo v zalogi razno vezane in sicer:

- Z zlato obrezo v rudečem, plavem ali zelenem sagren-usnji po 25 do 27 gl.
- S posrebrnenimi ali pozlačenimi okovi in zaklepi ter bolj ali manj ozaljšanem vezanji na izber po 35 do 45 gl.
- V izbornu lepem vezanji po 70 do 80 gl.

Tudi za druge škofije preskrbujemo vezane „Propria dioecessana“ z misali enake oblike in enakega tiska, le prosimo 14 dni odloga, da zamoremo zahtevano vezanje preskrbeti. Katol. bukvarna.

Gospodinja

ki vsa hišna dela dobro razume, dobi stalno službo. Le poštene in dobro priporočene osebe naj se pismeno oglasijo pri gospej

(2) Ida Kristan v Kopru.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.